

Utbildningsinspektion i Kumlaby skola

Förskoleklass

Grundskola årskurs 1–9

Obligatoriska särskolan årskurs 4–10

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i Kumla kommun och besökt Kumlaby skola den 15–16 april 2008. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen riktas mot tre huvudområden: **Kunskaper, Normer och värden** samt **Ledning och kvalitetsarbete**. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbplats (www.skolverket.se/Inspektion).

Huvudmannen har ansvar för att de brister som inspektörerna lyfter fram i helhetsbedömningen åtgärdas. Åtgärderna ska redovisas till Skolverket vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen vid nästkommande inspektion.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från kommunen och skolan, dels den information som samlats in under besöket. Även annan information om kommunen och skolorna från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts.

I Kumlaby skola intervjuades rektorerna, ett urval av elever, lärare och föräldrar samt skolområdets övergripande stödteam. Inspektörerna besökte även lektioner både i grundskolan och obligatoriska särskolans klasser samt den s.k. förberedelseklassen. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns i skolan utgör underlag för bedömningen.

Rektorn har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av skolan

Kumlaby skola	Antal elever
Förskoleklass	21
Grundskola	416
Obligatoriska särskolan	51
"Förberedelseklass"	20

Källa: Skolans uppgifter

Kumlaby skola är uppdelad i två rektorsområden där förskoleklass och årskurs 1–5 utgör det ena och årskurs 6–9 det andra. Den obligatoriska särskolans elever är fördelade på dessa två ansvarsområden efter årskurstillhörighet. ”Förberedelseklassen” lyder under rektorsområde 6–9. Till rektorsområdet F–5 ingår också förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg. Dessa verksamheter inspekteras på huvudmannanivå och bedömningarna av verksamheterna återfinns i verksamhetsrapporter.

Varje rektorsområde leds av en rektor och det finns en tydlig och avgränsad ansvarsfördelning mellan dessa rektorer när det gäller elev- och personalansvar. Vid inspektionsbesöket var rektorn för verksamheten i årskurs 6–9 vikarierande.

Kumlaby skola ligger i utkanten av Kumla omgiven av ett bostadsområde med både villabebyggelse och hyreshus. I närheten av skolan finns trevliga grönområden och idrottsanläggningar för utebruk.

Skolans lärare och elever är uppdelade i åtta arbetslag, varav två av dessa utgör obligatoriska särskolans yngre och äldre åldrar. Obligatoriska särskolan kommer att redovisas och bedömas i en särskild kommunövergripande särkolerarapport som belyser samtliga särskoleverksamheter i kommunen.

Helhetsbedömning

Kumlaby skola präglas av ett gott förhållningssätt mellan lärare och elever där varje individ möts med respekt för varandras olikheter och där skolan driver ett målinriktat värdegrundsarbete vilket har resulterat i att eleverna upplever skolan som en trygg miljö att vistas i. Inspektörerna kan dock konstatera att skolan i sina årliga enkäter kan identifiera förbättringsområden där skolan ytterligare kan utvecklas kvalitativt och skapa en samsyn och ett samarbete som genomsyrar hela skolverksamheten i samtliga årskurser och verksamheter.

Arbetet på Kumlaby skola sker i stor utsträckning i det egna arbetslaget och på de arbetsplatsträffar som äger rum delges information från skolledningen. Det pedagogiska arbetet och utvecklingen på skolan sker i det egna arbetslaget med initiativ från lärarna själva. Skolans rektorer har i viss mån överlåtit sitt ansvar som pedagogiska ledare till lärarna vilket resulterar i att det på skolan inte råder en samsyn om hur utbildningen ska utvecklas kvalitativt för att förbättra skolans resultat. De olika arbetslagen har kommit olika långt i sin utveckling av metoder och arbetssätt vilket får till följd att det finns stora variationer i hur anpassningen av undervisningen tar sin utgångspunkt i varje elevs förutsättningar och behov. Skolan ger inte heller eleverna särskilt stöd i samtliga ämnen och av den anledningen ges inte alla elever möjligheter att nå målen för utbildningen.

Kumlaby skolas resultat ligger i nivå med riket avseende genomsnittligt meritvärde men lägre i jämförelse av andelen elever som är behöriga till ett nationellt program på gymnasiet. Det är stora skillnader i flickors och pojkars resultat och en stor variation mellan ämnesbetyg och nationella ämnesprov i årskurs 9. I bedömning av måluppfyllelsen lyfts individrelaterade faktorer som förklaring till att eleverna inte når målen för utbildningen. Analyser av undervisningens kvalitet för måluppfyllelsen saknas. Därmed saknas viktiga verktyg för att på skolnivå kunna styra resurser till de områden där de bäst behövs eller för att genomföra förbättringar i undervisningen.

Det är en angelägen uppgift för skolans rektorer att ta ett större ansvar för skolans pedagogiska ledning där undervisningens mål, genomförande och resultat blir skolgemensamma frågor för att säkra likvärdigheten i utbildningen. Skolan måste i sitt kvalitetsarbete kontinuerligt identifiera förbättringsområden som förbättrar utbildningen kvalitativt. Det är även viktigt att alla delar av verksamheten följs upp inte minst när det gäller kvaliteten i skolans stödåtgärder.

Brister som måste åtgärdas

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas.

- Skolan genomför inte en systematisk uppföljning och utvärdering av kunskapsresultaten i förhållande till de nationella målen i samtliga ämnen i årskurs 5 och årskurs 9 (2 kap. § 6 grundskoleförordningen samt avsnitt 2.2 och 2.8 i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet, Lpo 94).
- Elevernas kunskapsutveckling följs inte upp och utvärderas på ett systematiskt sätt i samtliga ämnen (avsnitt 2.7 läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet, Lpo94).
- Skolan upprättar inte skriftliga omdömen i alla ämnen för de elever som inte nått målen i slutet av nionde skolåret (7 kap. 9 § i grundskoleförordningen).
- Skolan ger inte alla elever i behov av särskilt stöd sådant (4 kap. 1 § skollagen och 5 kap. 1 § grundskoleförordningen).
- Åtgärdsprogram upprättas inte för alla elever som är i behov av särskilda stödåtgärder och innehållet i de åtgärdsprogram som utarbetas motsvarar inte förordningens krav (5 kap. 1 § grundskoleförordningen).
- Skolans likabehandlingsplan uppfyller inte de krav som ställs på en sådan plan (6 § lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever).
- Skolans arbete med likabehandlingsplanen uppfyller inte förordningens krav på barns och elevers medverkan (2 § förordningen om barns och elevers deltagande i arbetet med en likabehandlingsplan).
- Svenska som andraspråk anordnas inte i enlighet med förordningen (2 kap. 15–16 §§ grundskoleförordningen).
- Skolan erbjuder inte språkval i enlighet med förordningen (2 kap. 18 § grundskoleförordningen).
- Kvalitetsredovisningen uppfyller inte förordningens krav (3 och 4 §§ förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).

Områden som är i behov av förbättringsinsatser

Det finns enligt inspektörernas bedömning behov av förbättringsinsatser inom följande områden:

- Kvaliteten på de individuella utvecklingsplanerna bör förbättras.
- Skolans arbete med betyg och bedömning bör förbättras.
- Undervisningen inriktning bör i högre grad ta sin utgångspunkt i läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot.
- Undervisningen bör i större grad möjliggöra så att eleverna kan ges inflytande över det egna lärandet och skolan bör i högre grad verka för att demokratiska arbetsformer utvecklas.
- Rektorerna bör som pedagogiska ledare ta ett större ansvar för att verksamheten utvecklas mot de nationella målen.
- Skolans kvalitetsarbete bör förbättras.

Bedömningar

Nedan redovisas inspektionens bedömningar utifrån en fyrgradig kvalitetsskala enligt följande:

- *Mycket god* kvalitet innebär att styrdokumentens mål och krav *väl* uppfylls.
- *God* kvalitet innebär att styrdokumentens mål och krav i *huvudsak* uppfylls.
- *Mindre god* kvalitet innebär att styrdokumentens mål och krav endast *delvis* uppfylls.
- *Ej godtagbar* kvalitet innebär en *avsevärd avvikelse* från styrdokumentens mål och krav.

1 KUNSKAPER

Inom detta granskningsområde behandlas skolans kunskapsresultat och arbetet för att varje elev ska nå de nationella målen för lärandet uttryckta i läroplan och kursplaner. Vidare granskas vilka förutsättningar skolan ger för att eleverna ska nå målen.

1.1 Kunskapsresultat

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om eleverna tillägnar sig kunskaper i enlighet med läroplanens och kursplanernas mål.

Tabell 1: Resultatmått för elever, årskurs 9

	Kumlabyskola			Kumla Kommun			Riket		
	2005	2006	2007	2005	2006	2007	2005	2006	2007
Andel (%) som nått målen i alla ämnen	69,2	74,6	71,2	73,3	74,7	74,3	75,5	76,0	76,1
Andel (%) behöriga till nationellt program	83,9	90,8	86,5	85,8	88,2	84,8	89,2	89,5	89,1
Genomsnittligt meritvärde	182,3	189,7	207,3	188,6	192,5	195,3	206,3	206,8	207,3

Källa: Skolverkets statistik

Tabell 2: Resultat 2007 på ämnesprov, årskurs 9

Ämne	Andel (%) elever med resultatet G*	Andel (%) elever med resultatet VG*	Andel (%) elever med resultatet MVG*	Andel (%) elever som ej nått målen
Svenska	52,4	37,1	-	-
Matematik	65,7	10,8	10,0	22,5
Engelska	26,0	48,0	23,0	3,0

Källa: Skolverkets statistik

Tabell 3: Slutbetyg år 2007 per ämne, årskurs 9

Ämne	Andel (%) elever med betyget G	Andel (%) elever med betyget VG	Andel (%) elever med betyget MVG	Andel (%) elever som ej nått målen
Svenska	48,6	39,3	7,5	4,7
Matematik	48,6	34,6	10,3	6,5
Engelska	36,4	37,4	19,6	6,5

* G = Godkänd, VG = Väl godkänd, MVG = Mycket väl godkänd

Källa: Skolverkets statistik

Tabell 4: Resultat 2005–2007 på nationella ämnesprov, årskurs 5

Ämne	2005 Andel (%) elever som nått målen	2006 Andel (%) elever som nått målen	2007 Andel (%) elever som nått målen
Svenska	95,8	85,0	84,4
Matematik	87,5	96,0	78,2
Engelska	91,7	85,0	84,4

Källa: Skolans egna uppgifter

Kommentar: Kumlaby skolas resultat för årskurs 9 visar på siffror som ligger i nivå med riket i jämförelse av genomsnittligt meritvärde för 2007. Detta är en förbättring i jämförelse med de två tidigare årens resultat. Utifrån de två variablerna andel elever som uppnått målen i samtliga ämnen och andel behöriga elever till nationella program gymnasiet är skolans resultat lägre än riket.

På skolan förekommer det stora skillnader mellan flickors och pojkars resultat avseende genomsnittligt meritvärde där flickorna når 220,5 och pojkarna 192,8 enligt Skolverkets statistik från 2007.

Jämförelser mellan nationella ämnesprov i årskurs 9 och slutbetyg visar på en anmärkningsvärd stor avvikelse mellan provresultat och slutbetyg i matematik. År 2007 nådde 22,5 procent av eleverna inte upp till kravnivån för provet medan 6,5 procent

inte fick betyg i ämnet (se tabell 2 och 3).

Andelen elever som bedömts nå målen för de nationella ämnesproven i årskurs 5 är enligt inspektörerna relativt låg. Jämförelser över tid visar på ett sjunkande resultat och över tjugo procent av elever når inte kravnivån godkänt. Tester har även genomförts i årskurs 2 i ämnena svenska och matematik. Skolan kan utifrån dessa sammanställningar redan i årskurs 2 identifiera elever som bedöms få svårigheter att nå målen i årskurs 5.

Skolan saknar dock sammanställningar av resultat i andra ämnen än svenska, matematik och engelska för de lägre årskurserna.

1.2 Uppföljning och kommunikation av kunskapsresultat

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om lärarna fortlöpande följer upp resultaten så att undervisningsmål och metoder ständigt kan prövas och utvecklas i förhållande till styrdokumentens krav,
- om kunskapsresultaten följs upp i alla ämnen,
- om kunskapsresultaten följs upp regelbundet under hela skoltiden,
- om utvecklingssamtal genomförs om hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödjas,
- om en framtidsytande individuell utvecklingsplan upprättas i samband med utvecklingssamtalen.

Bedömning av området Uppföljning av kunskapsresultaten:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	x		

Motivering: Med hänvisning till det som redovisas nedan bedömer inspektörerna att uppföljning och kommunikation av resultat sammantaget är av mindre god kvalitet.

Regelbunden uppföljning av alla ämnen

Skolans verksamhet måste utvecklas så att den svarar mot uppställda mål. Den dagliga pedagogiska ledningen av skolan och lärarna har ett givet ansvar för att så sker. Detta kräver att undervisningsmål och metoder ständigt prövas, resultaten följs upp och utvärderas och att nya metoder prövas och utvecklas. Ett sådant arbete måste ske i ett aktivt samarbete mellan skolans personal och elever.

I intervjuer framkommer att lärarna följer upp elevernas kunskapsresultat på individnivå i samtliga ämnen i årskurs 6 till årskurs 9 i samband med utvecklingssamtalen. Lärarna delger eleven vid utvecklingssamtalen ett skriftligt omdöme där undervisande lärare har gjort en bedömning av var eleven befinner sig i sin kunskapsutveckling i förhållande till målen för ämnet. I de lägre årskurserna 1–5 gör lärarna en bedömning av elevernas kunskapsutveckling i svenska, matematik och engelska. Detta kompletteras med ett omdöme över elevens sociala utveckling.

Eleverna uppger i intervju att de känner sig osäkra på var de befinner sig i sin läran-

deprocess i förhållande till målen och att det endast är i ett fåtal ämnen lärarna lyfter undervisningsmålen regelbundet. Av de s. k. skriftliga omdömen inspektörerna tagit del av kan konstateras att det i dessa inte framgår var eleven befinner sig i förhållande till målen för ämnet utan de är oftast en beskrivning av vad eleven har gjort. Där beskrivs inte heller vad eleven ska förbättra för att nå ett högre måluppfyllelse.

Inspektörerna bedömer att lärarna i högre grad regelbundet måste följa upp kunskapsresultaten i samtliga årskurser och ämnen i förhållande till de nationella målen.

Individuell utvecklingsplan

Vid utvecklingssamtal ska en framåtsyftande individuell utvecklingsplan upprättas. Planen ska utgå ifrån elevernas starka sidor och ska sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå målen och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen och kursplanerna. I planen kan även överenskommelser mellan lärare, elev och vårdnadshavare beskrivas.

På skolan används två olika underlag till individuella utvecklingsplaner varav det ena är utarbetat av Kumla kommun och det andra av Östra skolområdet. De två underlagen skiljer sig både till innehåll och kvalitet. Underlaget från Kumla kommun har rubrikerna; dagsläge/detta har eleven uppnått sedan förra samtalet, kort- och långsiktiga mål och vad eleven, skolan och föräldrarna ska göra för att målen ska nås. Östra skolområdets förlaga har rubrikerna; detta har eleven uppnått sedan förra samtalet, detta ska eleven utveckla fram till nästa samtal och vad eleven, skolan och föräldrarna ska göra för att målen ska nås. Inget av underlagen utgår ifrån elevens starka sidor.

I de individuella utvecklingsplaner inspektörerna tagit del av är det stor variation både till innehåll och kvalitet. I de lägre årskurserna är målen oftast tydligt och konkret formulerade och skolans insatser för att eleven ska ges möjlighet att nå målen rikligt beskrivna.

I de planer som upprättats för eleverna i årskurs 6 till 9 finns inga tydligt formulerade mål med utgångspunkt från kursplaner eller läroplan och skolans insatser är inte beskrivna så att eleven ges möjlighet att nå målen.

I samtliga individuella utvecklingsplaner saknas vem i skolan som ansvarar för att eleverna ska ges förutsättningar för att utveckla sin lärandeprocess. Eleverna har även ringa kännedom om vad de upprättade planerna innehåller för mål.

Inspektörerna bedömer att skolans individuella utvecklingsplaner till innehåll och kvalitet bör förbättras så att de tar sin utgångspunkt i elevernas starka sidor och även skapar utmaningar i elevernas lärandeprocess.

Från och med den 15 juli 2008 har bestämmelsen i 7 kap 2 § grundskoleförordningen om individuell utvecklingsplan bland annat ändrats på så sätt att en sådan plan inte enbart ska vara framåtsyftande. Den ska innehålla omdömen om elevens kunskapsutveckling i varje ämne. Dessa omdömen får vara betygsliknande men de bör anpassas till elevernas ålder och förutsättningar. Det är rektorn som beslutar om den närmare utformningen. Planen får också innehålla annan information om elevens skolgång om rektorn beslutar detta. Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2006:10) om den individuella utvecklingsplanen kommer att revideras med anledning av ändringen och beräknas vara färdiga under hösten 2008.

1.3 Bedömning och betygssättning

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om lärarna gör en allsidig bedömning av elevernas kunskaper,
- om lärarna använder resultaten från de nationella ämnesproven för att bedöma elevers kunskapsutveckling och som stöd för betygssättning,
- om lärarna vid bedömning och betygssättning utgår från de nationella målen i kursplanerna och från betygskriterierna,
- om lärarna vid betygssättningen utnyttjar all tillgänglig information om elevens kunskaper i förhållande till kraven i kursplanerna,
- om betyg sätts enligt författningarnas krav,
- om betygskatalog förs enligt bestämmelserna.

Bedömning av området Bedömning och betygssättning:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		x	

Motivering: Inspektörerna bedömer att skolans arbete inom området är av god kvalitet med följande undantag.

Utgångspunkt vid bedömning och betygssättning

Nationella ämnesprov i svenska, engelska och matematik ska användas i slutet av årskurs 9 för att bedöma elevernas kunskapsutveckling och som stöd för betygssättning. Läraren ska även vid betygssättningen utnyttja all tillgänglig information om elevens kunskaper i förhållande till kraven i kursplanerna och göra en allsidig bedömning av dessa kunskaper. Bedömning av elevernas kunskapsutveckling ska ske kontinuerligt under hela skoltiden och i samtliga ämnen.

Som beskrivits under 1.1 Kunskapsresultat finns det en förhållandevis stor avvikelse mellan resultaten på de nationella ämnesproven i matematik och betygsresultaten för 2007. I samband med intervjuer med rektorn och lärare framkommer att skolan inte har analyserat skillnaden mellan provresultat och betyg.

Skolans personal har tidigare deltagit i ett kommungemensamt ämnesnätverk kallat "röda tråden". I nätverket har det diskuterats hur lokala tolkningar av de nationella målen kan göras och det finns även gemensamma betygskriterier framtagna av Kumla kommun. Skolans lärare som undervisar i de högre årskurserna har deltagit i kompetensutvecklingsdagar där bedömning och betygssättning diskuterats.

För lärarna i de lägre årskurserna sker inga skolgemensamma bedömningsdiskussioner utan det är upp till den enskilde läraren att ensam bedöma var eleven befinner sig i sin kunskapsutveckling i förhållande till kursplanernas mål.

Inspektörerna bedömer att arbetet med kunskapsuppföljning och bedömning av elevernas kunskapsutveckling i förhållande till de nationella målen bör förbättras så dessa genomsyrar hela grundskoletiden. För att ytterligare säkerställa bedömningen av elevernas kunskaper och kunskapsutveckling vill inspektörerna påtala vikten av

att skolgemensamma bedömningsdiskussioner bör föras samt att skolan ytterligare analyserar skillnaderna mellan resultaten på de nationella ämnesproven (se vidare under systematiskt kvalitetsarbete sidan 20).

Skriftligt omdöme

Om en elev inte når upp till de mål i ett ämne som enligt kursplanen ska ha uppnåtts i slutet av nionde skolåret, ska betyg inte sättas i ämnet. Betyg ska inte heller sättas i ett ämnesblock om eleven inte når upp till målen i samtliga ämnen som ingår i ämnesblocket. Om ett betyg inte kan sättas ska ett skriftligt omdöme om elevens kunskapsutveckling i ämnet eller ämnesblocket ges. Omdömet ska undertecknas av läraren.

I den dokumentation som inspektörerna tagit del av under besöket kan konstateras att skolan inte upprättar skriftliga omdömen i alla ämnen för de elever som inte nått målen i slutet av nionde skolåret. Detta måste skolan åtgärda.

1.4 Genomförande av utbildningen

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot anger inriktningen för skolans utbildning,
- om organisation och arbetssätt ger utrymme för olika kunskapsformer,
- om eleverna ges möjlighet till inflytande och ansvarstagande över det egna lärandet,
- om eleverna ges kunskap om demokratins principer och utvecklar sin förmåga att arbeta i demokratiska former,
- om undervisningen är allsidig och saklig,
- om de som arbetar i skolan samverkar för att göra skolan till en god miljö för utveckling och lärande,
- om skolan samverkar med arbetslivet och närsamhället,
- om arbetet i förskoleklassen stimulerar varje barns utveckling och lärande och ligger till grund till fortsatt skolgång.

Bedömning av området Genomförande av utbildningen:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	x		

Motivering: Med hänvisning till det som redovisas nedan bedömer inspektörerna att skolans genomförande av utbildningen är av mindre god kvalitet.

Utbildningens inriktning

Enligt läroplanen ska mål att sträva mot ange inriktningen på skolans arbete och därmed också ange en önskad kvalitetsutveckling i skolan. Dessa mål ska redan från de första skolåren utgöra grund för undervisningens inriktning och underlag för planeringen.

Av intervjuer med såväl rektorerna som lärare framkommer att skolgemensamma diskussioner om skolans uppdrag som handlar om kunskap och lärande eller elevers ansvar och inflytande utifrån målen att sträva mot saknas. Rektorn och lärarna i skolans lägre klasser uppger dock att målen under Normer och Värden genomsyrat arbetslagens träffar det senaste året och ambitionen är att skapa en samsyn och ett gemensamt förhållningssätt.

Samverkan mellan lärare sker huvudsakligen på initiativ av enskilda lärare och den inriktning som där diskuteras är kursplanernas mål att uppnå och i viss mån även skolans egna mål som finns angivna i den lokala arbetsplanen. I den mån undervisningen tar sin utgångspunkt i mål att sträva mot samt variation av arbetssätt är enligt inspektörernas bedömning högst beroende av den enskilde läraren.

Inspektörerna bedömer att skolornas arbete i högre utsträckning, utifrån en gemensam diskussion om kunskap och lärande samt elevers ansvar och inflytande, bör ta sin utgångspunkt i mål att sträva mot.

Inflytande och ansvarstagande för egna lärandet

Enligt läroplanen ska undervisningen bedrivas i demokratiska arbetsformer och förbereda eleverna för att aktivt delta i samhällslivet. För att eleverna ska utveckla sin förmåga att utöva inflytande och vilja att ta ansvar måste de också ges möjlighet att pröva detta i den dagliga undervisningen.

Av verksamhetsbesök och intervjuer framkommer att eleverna har möjlighet att utöva visst inflytande över redovisningsform och över i vilken ordning uppgifterna ska göras. Flexibiliteten är större för eleverna i de lägre åldrarna och där känner de även att de har möjlighet att göra olika val och påverka undervisningens innehåll.

I vilken mån eleven har inflytande i de senare årskurserna är beroende av vilken lärare eleven har. Som tidigare har beskrivits under utbildningens inriktning i målen att sträva mot saknar skolan ett gemensamt förhållningssätt där elevernas inflytande ökar med stigande mognad och ålder.

I skolans arbetsplan nämns att eleverna ska ta ansvar för sin närmiljö och att målet är uppnått när alla har inflytande och är delaktiga under demokratiska arbetsformer.

På skolan finns två elevråd. Ett för de eleverna i årskurs 1 till årskurs 5 och ett för eleverna i årskurs 6 till årskurs 9. Eleverna i årskurs 1 till årskurs 7 har klassråd regelbundet där frågor lyfts som är av övergripande karaktär. I årskurs 8 och 9 finns ingen tid avsatt på schemat för mentorsträffar och eleverna uppger i intervju att de inte har klassråd och att de vid mycket få tillfällen träffar sin mentor.

Inspektörerna bedömer att skolans arbete med att ge eleverna inflytande över det egna lärandet bör förbättras. Vidare bedömer inspektörerna att skolan i högre grad bör verka för att demokratiska arbetsformer utvecklas.

Samverkan inom skolan

Samarbetsformer mellan förskoleklass, skola och fritidshem ska utvecklas för att berika varje elevs mångsidiga utveckling och lärande. För att stödja elevernas utveckling och lärande i ett långsiktigt perspektiv ska skolan också sträva efter att nå ett förtroendefullt samarbete med förskolan samt med de gymnasiala utbildningar som eleverna fortsätter till. Samarbetet ska utgå från de nationella och lokala mål och riktlinjer som gäller för respektive verksamhet.

Kumlaby skola är uppdelad i två olika rektorsområden och till varje område hör även klasser med elever som går i den obligatoriska särskolan. På skolan finns också

en s.k. förberedelseklass för nyanlända elevers behov.

I intervju med rektor och lärare framkommer att samarbete mellan de olika rektorsområdena sker i mycket ringa omfattning och att samarbetsformer för att överbrygga grundskolans och obligatoriska särskolans verksamheter inte har utvecklats för att utveckla varje elevs mångsidighet och lärande. De enkäter inspektörerna tagit del av inför besöket förstärker även denna bild. Rektorerna framför i intervju att de har en ambition att göra Kumlaby skola till en verksamhet och att det är något som kommer att prioriteras i den fortsatta utvecklingen av skolan.

Inspektörerna vill påpeka att det är en angelägen uppgift för skolan att få till stånd ett samarbete som sträcker sig i ett årskurs-1 till årskurs-9 perspektiv och att skolans alla skolformer och verksamheter är delaktiga i denna samverkan för att gynna alla elevers utveckling optimalt.

1.5 Anpassning av verksamheten till elevernas behov

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om undervisningen anpassas till varje elevs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande,
- om särskilt stöd ges till barn och elever som har svårigheter i skolarbetet,
- om det vid behov av särskilda stödåtgärder alltid utarbetas åtgärdsprogram som uppfyller författningarnas krav.

Bedömning av området Anpassning av verksamheten till elevernas behov:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	x		

Motivering: Inspektörerna bedömer att skolans arbete i förskoleklassen samt i årskurs 1 till 5 inom området anpassning av verksamheten till elevernas behov är av god kvalitet med undantag av skolans åtgärdsprogram. Med hänvisning till det som redovisas nedan bedömer inspektörerna att anpassningen av verksamheten till elevernas behov är av mindre god kvalitet i årskurs 6 till årskurs 9.

Särskilt stöd

Enligt grundskoleförordningen ska särskilt stöd ges till elever som har svårigheter i skolarbetet och som är i behov av specialpedagogiska insatser. Sådant stöd ska i första hand ges inom den klass eller grupp som eleven tillhör.

Av intervjuer med rektor och lärare framkommer att särskilt stöd ges företrädesvis i svenska, matematik och engelska. Lärare och rektor uppger även att särskilt stöd endast kan ges till elever med mycket stora behov och att eleverna på språkvaltid kan få stöd i svenska och engelska. En sådan avgränsning kan leda till en alltför snäv syn på det kunskapsuppdrag skolan har utifrån läroplan och kursplaner. Det leder också till att elever inte får stöd i alla ämnen. Mot bakgrund av detta bedömer inspektörerna det som en brist att alla elever i grundskolan inte får det särskilda stöd de har rätt till. Inspektörerna vill göra skolan uppmärksam på vikten av att anpassa metoder och arbetssätt så att eleven inom klassens ram ges möjlighet att tillgodogöra sig undervisningen och också få det stöd eleven har rätt till. Detta mås-

te skolan åtgärda.

Åtgärdsprogram

Från och med den 1 juli 2006 har införts förändringar i skolformsförfordningarna avseende särskilt stöd och åtgärdsprogram. Ansvaret har tydliggjorts för att tidigt upptäcka elever i behov av särskilt stöd. Rektorn ska se till att en utredning inleds, om det framkommer uppgifter om att en elev kan ha behov av särskilda stödåtgärder. Om utredningen visar att eleven är i behov av särskilt stöd, ska rektorn se till att ett åtgärdsprogram utarbetas.

Under inspektionsbesöket har inspektörerna tagit del av skolans åtgärdsprogram och kan konstatera att skolan upprättar åtgärdsprogram då eleven kräver stödinsatser i svenska, matematik och engelska. Skolan saknar åtgärdsprogram för ett antal elever som är i behov av särskilt stöd.

Ett åtgärdsprogram ska vara ett redskap och hjälpmedel för skolans personal att planera och utveckla den pedagogiska verksamheten kring den enskilde eleven i samtliga ämnen. I de åtgärdsprogram som inspektörerna tagit del av i grundskolan finns övergripande mål formulerade och där beskrivs vad eleven ska göra för att nå målen i ämnet. I åtgärdsprogrammen saknas i stor utsträckning beskrivningar av vilka arbetssätt och arbetsformer som bäst tillgodoser elevernas behov. Istället inskränks åtgärder till att ange att eleven ska få stöd av specialläraren eller att ansvaret för att insatser ska nå framgång läggs på eleven. Kopplingar till de nationella målen i läroplanen och kursplanerna saknas i flertalet av åtgärdsprogrammen. Vidare saknas utvärderingsbara och konkreta mål som eleven ska uppnå. Det framgår inte heller hur uppföljning och utvärdering ska ske.

Inspektörerna bedömer att grundskolan inte upprättar åtgärdsprogram i enlighet med grundskoleförfordningens krav vilket skolan måste åtgärda (se Allmänna råd för arbete med åtgärdsprogram).

2 NORMER OCH VÄRDEN

Inom detta granskningsområde behandlas skolans arbete för att påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dessa komma till uttryck i vardaglig handling.

2.1 Normer och värden i studiemiljö och samvaro

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolan utgör en trygg miljö,
- om skolan har en studiemiljö som är inriktad på lärande och ger stöd åt att utveckla kunskaper,
- om skolan/lärarna bedriver ett aktivt värdegrundsarbete,
- om skolan har ordningsregler som är utarbetade i samverkan med personal, elever och företrädare för elevernas vårdnadshavare,
- om skolan har upprättat en likabehandlingsplan i enlighet med författningarna och dess mål och åtgärder är synliga i det dagliga arbetet.

Bedömning av området Normer i studiemiljö och samvaro:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		x	

Motivering: Skolans arbete avseende normer och värden i studiemiljö och samvaro i förhållande till det som granskats fungerar i allt väsentligt bra och är av god kvalitet, men behov av åtgärder finns när det gäller skolans likabehandlingsplan.

Likabehandling

Det råder ett uttryckligt förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av elever. Lagens ändamål är att främja elevers lika rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder och att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling.

På Kumlabyskola finns en likabehandlingsplan som är skolgemensam för hela det östra skolområdet i Kumla. Planen är utarbetad i områdets ledningsgrupp där områdeschef och rektorer ingår. Tillsammans har även gruppen tagit fram en områdesgemensam värdegrundsplan. Värdegrundsplanen är utarbetad tillsammans med personal och föräldrarepresentanter.

Likabehandlingsplanen är allmänt hållen och innehåller en kortfattad beskrivning vad som står i lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling, vilka förebyggande insatser skolan ska arbeta med, vilken personal och vilka elever som är involverade i det förebyggande arbetet samt vilka åtgärder skolan avser vidta om en konflikt eller kränkning uppstår. Planen saknar en specifik redovisning av verksamhetens behov utifrån en aktuell kartläggning, som utgångspunkt för de insatser som avses påbörjas och genomföras under det kommande året. Vidare saknas även rutiner för hur uppföljning av insatser, händelser och åtgärder ska dokumenteras och planen innehåller inte heller en tydlig ansvarsfördelning. I intervju med lärare framkommer att planen under utarbetandefasen har varit ute på remiss i de olika personalgrupperna och att lärarna har fått lämna synpunkter. Elever har inte deltagit i arbetet med likabehandlingsplanen och har ringa kännedom om densamma. På skolan finns även två andra dokument varav ett berör värdegrundsarbetet och det andra är en handlingsplan mot konflikter och mobbning. Likabehandlingsplanen ersätter kravet på handlingsprogram mot kränkande behandling och inspektörerna vill påpeka att det är av stor vikt att skolan sammanför dessa dokument till ett som kallas likabehandlingsplan.

Inspektörerna bedömer att skolans likabehandlingsplan inte motsvarar det som lagen kräver vare sig till innehåll eller avseende elevers medverkan. Detta måste skolan åtgärda.

3 LEDNING OCH KVALITETSARBETE

Inom detta granskningsområde behandlas tillgång till utbildning samt verksamhetens ledning och personal och hur skolan följer de nationella bestämmelserna som omfattar dessa grupper. Inspektionen granskar dessutom rektors och personalens ansvarstagande för skolans målinriktning och myndighetsutövning samt hur skolans kvalitetsarbete fungerar för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen.

3.1 Tillgång till likvärdig utbildning

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolan tar emot elever enligt bestämmelserna,
- om varje elev erbjuds det garanterade antalet undervisningstimmar,
- om skolan erbjuder eleverna valmöjligheter i enlighet med författningarna,
- om skolan erbjuder eleverna studie- och yrkesorientering,
- om eleverna har tillgång till nödvändig utrustning och ändamålsenliga lokaler,
- om utbildningen är avgiftsfri för alla elever med undantag av enstaka inslag som kan föranleda obetydlig kostnad,
- om verksamheten i förskoleklassen omfattar minst 15 timmar i veckan eller 525 timmar om året.

Bedömning av området Tillgång till utbildning:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		x	

Motivering: Skolan ger i väsentliga delar tillgång till utbildning enligt författningarnas krav, med undantag för nedanstående områden.

Svenska som andraspråk

Enligt grundskoleförordningen ska undervisning i ämnet svenska som andraspråk anordnas om det behövs för elever som bl.a. har ett annat modersmål än svenska. Undervisningen i svenska som andraspråk ska anordnas istället för undervisning i svenska och rektorn fattar beslut om sådan undervisning.

I Kumlaby skola finns elever som har ett annat modersmål än svenska och som bedöms behöva undervisning i svenska som andraspråk. Bedömningen grundar sig på en förfrågan i arbetslagen om det finns elever som bedöms behöva läsa enligt kursplanen för svenska som andraspråk. De elever som efter arbetslagens kartläggningen har bedömts vara i behov av undervisning i svenska som andraspråk får vid ett tillfälle i veckan undervisning av en lärare vid skolan i svenska som andraspråk och vid övriga tillfällen undervisning i svenska i den ordinarie klassen. I intervju med rektor och lärare framkommer att aktuella elever får både undervisning utifrån kursplanen i svenska som andraspråk och kursplanen i svenska samt erhåller stöd. Rektor fattar inte beslut om vilka elever som ska ges undervisning i svenska som andraspråk och eleverna erhåller inte den undervisning de har rätt till. Detta måste skolan åtgärda.

Språkval

I timplanen anges ett visst antal timmar för språkval. Som språkval ska erbjudas minst två av språken franska, spanska och tyska. Istället för språk ska om eleven och elevens vårdnadshavare så önskar erbjudas bl.a. svenska för elever som i övrigt får undervisning i svenska eller engelska.

På Kumlaby skola erbjuds eleverna istället för ett modernt språk att välja ”sven”,

svenska och engelska. Undervisningen är organiserad så att eleverna vid det ena tillfället i veckan har undervisning i svenska och vid det andra undervisning i engelska. I intervjuer med elever, lärare och rektor framkommer att eleverna inte har möjlighet att välja enbart engelska eller svenska och att ämnet ”sven” även är ett tillfälle där eleven får extra stöd och hjälp i övriga ämnen.

Inspektörerna bedömer att skolan måste tillse att eleverna erbjuds de alternativ till språk som de enligt förordningen har rätt till och att språkvalet inte används för att ersätta stödåtgärder som eleven har rätt till.

3.2 Personalens utbildning och kompetensutveckling

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolans pedagogiska personal har utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver,
- om skolans pedagogiska personal har nödvändiga insikter i de föreskrifter som styr utbildningen,
- om skolans pedagogiska personal får den kompetensutveckling som de behöver för att kunna utföra sina arbetsuppgifter på ett professionellt sätt,
- om rektor genom utbildning och erfarenhet har förvärvat pedagogisk insikt.

Bedömning av området Personalens utbildning och kompetensutveckling:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		x	

Motivering: Personalen har utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver och skolan tar ansvar för personalens kompetensutveckling i linje med styrdokumentens krav. Inspektörerna bedömer att skolans arbete inom bedömningsområdet är av god kvalitet.

3.3 Rektors ansvar

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om rektor håller sig förtrogen med det dagliga arbetet,
- om rektor som pedagogisk ledare tar det övergripande ansvaret för att verksamheten inriktas på att nå de nationella målen,
- om rektorn tar ansvar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen,
- om rektorn fattar beslut enligt bestämmelserna.

Bedömning av området Rektors ansvar:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	x		

Motivering: Inspektörerna bedömer med hänvisning till det som beskrivs nedan att området rektorns ansvar är av mindre god kvalitet.

Rektor som pedagogisk ledare och uppföljning och utvärdering av skolans resultat

Enligt skollag ska rektor hålla sig förtrogen med det dagliga arbetet i skolan och det åligger rektorn att särskilt verka för att utbildningen utvecklas. För att leda verksamheten i en mål- och resultatstyrd skola krävs en tydlig ansvarsfördelning och en effektiv uppföljning och utvärdering av de resultat som uppnåts.

För skolans ledning finns två rektorer. Mellan rektorerna finns en tydlig ansvarsfördelning avseende elever och personal där en rektor ansvarar för förskoleklass och årskurs 1–5 och den andra rektorn för årskurs 6 till årskurs 9. Av skolans två nuvarande rektorer är en tillförordnad för innevarande läsår.

Lärarna i de lägre åldrarna årskurs 1–5 har genomfört diskussioner om skolans värdegrund och i dialog med varandra skapat en samsyn i förhållningssätt och hur klasserna ska arbeta förebyggande för att nå ett gott resultat för normer och värden.

I intervju uttryckte rektorerna att skolan under det senaste året haft stort fokus på en eventuell renovering och ombyggnad av skolans lokaler. Dialog och diskussioner i arbetslagen har genomförts om hur skolan ska utvecklas pedagogiskt och vad den tänkta ombyggnaden kan bidra med i denna process. Lärarna uppger dock att dessa dialoger har en övervägande praktiskt karaktär och att rektorerna på skolan inte driver det pedagogiska utvecklingsarbetet. Lärarna beskriver hur det i praktiken blir den enskilde lärarens, arbetslagets eller ämnesgruppens angelägenhet att styra utvecklingsarbetet. Möjligheter till pedagogiska diskussioner där rektorernas pedagogiska ledarskap kan framträda tydligt saknas på skolan.

Rektorerna uppger i intervju att mycket tid har lagts på att ta fram skolgemensamma dokument och handlingsplaner och att det pedagogiska ledarskapet inte har prioriterats.

På Kumlabyskola saknas system för en uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsresultat i alla årskurser och verksamheter. Därmed saknas den samlade bilden av skolans måluppfyllelse. Då uppföljningssystem saknas, saknas också möjligheter att utvärdera skolans utveckling. Det är rektorernas ansvar att se till att uppföljning och utvärdering sker kontinuerligt och systematiskt så att de nationellt fastställda målen uppnås. Rektorerna måste även efterfråga resultat och analysera hur arbetet i de olika arbetslagen utvecklats för att få en samlad bild av skolans olika verksamheter.

Inspektörerna bedömer att rektorerna måste ta ett större ansvar för uppföljning och utvärdering av skolans resultat i samtliga verksamheter. Inspektörerna bedömer även att rektorerna bör utveckla sitt pedagogiska ledarskap för att främja skolans utveckling och därmed nå en ökad måluppfyllelse.

Rektors beslutsfattande

För att kunna ta ansvar och fatta de beslut som ankommer på rektorn är det viktigt att rektorn har insikt i de förordningar som styr skolans verksamhet.

Av inspektionen har det framkommit att rektorerna fattar beslut som inte överensstämmer med gällande skollag och förordningar. Detta gäller bland annat hur skolan

tillgodoser undervisning för elever i behov av särskilt stöd, svenska som andraspråk, hur likabehandlingsplanen är utformad och upprättas samt hur uppföljning och utvärdering av kunskapsresultat sker.

På skolan upprättas inte åtgärdsprogram för alla elever i behov av särskilt stöd och ej heller skriftliga omdömen för de elever som inte erhåller betyg i årskurs nio. Det är rektors uppgift att tillse att så sker. Se vidare under respektive avsnitt.

3.4 Kvalitetsarbete

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolan bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete, det vill säga planerar, följer upp och utvärderar sin verksamhet samt tar tillvara resultaten och omsätter dessa i åtgärder, för att förbättra måluppfyllelsen,
- om kvalitetsarbetet dokumenteras i en kvalitetsredovisning som innehåller en bedömning av i vilken mån de nationella målen för utbildningen nåtts och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för att öka måluppfyllelsen.

Bedömning av området Kvalitetsarbete:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	x		

Motivering: Skolan bedriver ett kvalitetsarbete som endast delvis lever upp till intentionerna inom bedömningsområdet. De avvikelser som framkommer utifrån inspektionen beskrivs nedan.

Systematiskt kvalitetsarbete

En skolas kvalitetsarbete syftar till att åstadkomma en sådan förbättring av kvaliteten i utbildningen att alla elever ges förutsättningar att nå målen för utbildningen. Därmed garanteras också rätten till en likvärdig utbildning. Detta ska ske genom att kontinuerligt identifiera vilka förutsättningar som är nödvändiga för arbetet mot nationella mål, att utveckla arbetsprocesser, att bedöma resultat och måluppfyllelse och att vidta lämpliga åtgärder. För att förbättringar ska bli varaktiga och för att kvaliteten ska höjas är det angeläget att utvecklingen följs upp över tid.

Som tidigare har beskrivits sker uppföljningar av skolans resultat på individnivå av elevernas kunskapsutveckling dock inte alltid i förhållande till målen för ämnet. Systematiska uppföljningar och utvärderingar som leder till förbättringar av undervisningens kvalitet saknas dock. Skolan har heller inte lyft sina resultat på skolnivå och det sker inga skolgemensamma diskussioner för att skapa en förståelse för skolans resultat. Kumlabyskola har inte heller analyserat sina resultat, skillnader i flickors och pojkars meritvärde och differensen mellan nationella ämnesprov och slutbetyg. I de enkäter skolan årligen gör både bland elever och personal går det att identifiera förbättringsområden som skolan bör arbeta med. I intervjuer med rektorerna och personalen framkommer att enkätsammanställningarna inte har använts fullt ut för att identifiera utvecklingsområden.

Inspektörerna bedömer att skolans kvalitetsarbete bör förbättras så att det sker en kontinuerlig uppföljning och utvärdering av verksamheten för att på sikt höja ut-

bildningens kvalitet.

Kvalitetsredovisning

En skolas kvalitetsredovisning ska innehålla en bedömning av i vilken utsträckning de nationella målen för utbildningen har förverkligats och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för ökad måluppfyllelse. I kvalitetsredovisningen ska verksamhetens förutsättningar, arbetet i verksamheten och utbildningens måluppfyllelse redovisas. Av kvalitetsredovisningen ska det även framgå skolans resultat i fler ämnen än engelska, matematik och svenska.

Kumlaby skolas två olika rektorsområden har var sin kvalitetsredovisning för 2007 som båda utgår från kommunens prioriterade områden Kunskap och lärande, Normer och värden och Miljö och hälsa. Under varje område finns mål citerade från styrdokumentet. Kvalitetsredovisningarna innehåller en beskrivning av vad grundskolan har arbetat med under det gångna året, en sammanfattande bedömning i en fyrgradig skala där skolan har skattat sig från låg grad av måluppfyllelse till hög grad av måluppfyllelse samt rubriken åtgärder för utveckling.

De resultat som presenteras under kunskaper belyser nationella prov i årskurs 5 och årskurs 9, betygsstatistik över avgångsbetyg i svenska, matematik och engelska samt skolans genomsnittliga meritvärde i förhållande till riket. Kvalitetsredovisningarnas analyser utifrån målformuleringarna leder inte fram till ett resultat vilket medför att det är svårt att identifiera åtgärder som bidrar till att utbildningen i skolan utvecklas kvalitativt. Redovisningarna saknar även bedömning och beskrivning av skolans resultat samt en motivering till varför skolan bedömt att man har nått en viss måluppfyllelse inom området. De åtgärder som beskrivs är inte konkreta samt svåra för personalen att tolka och även utvärdera.

Kvalitetsredovisningarna saknar också analyser av hur kunskapsresultaten ska förbättras och åtgärder som kan bidra till denna förbättring av kunskapsresultaten har inte identifierats. I intervjuer med lärare, elever och föräldrar framkommer att skolans elever inte varit delaktiga vid utarbetandet av kvalitetsredovisningarna och att föräldrarna inte givits möjlighet att delta i arbetet.

Inspektörerna bedömer att kvalitetsredovisningarna inte uppfyller förordningens krav när det gäller innehåll och även elevers och föräldrars medverkan. Detta måste skolan åtgärda.

Datum

Ort

2008-09-19

Linköping

Gun Bystedt-Nordqvist

Ewa Pettersson